

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 15181/2022
27.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Катарина Милосављевић адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3306/21 од 09.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 27.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3306/21 од 09.05.2022. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3306/21 од 09.05.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 1547/18 од 26.02.2021. године у ставу првом изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилца тражила да се обавезе тужена на исплату накнаде нематеријалне штете у износу од 3.210.000,00 динара са законском затезном каматом од 26.02.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П 1547/18 од 26.02.2021. године у ставу четвртном изреке тако што је обавезана тужилца да на име трошкова парничног поступка исплати туженој износ од 333.000,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију, без конкретног навођења разлога за овај правни лек предвиђених чланом 407. ЗПП.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 403. став 2. тачка 2. и чланом 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је тужилцина ревизија дозвољена, али да није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У ревизији се посебно не наводе друге битне повреде одредаба парничног

поступка због којих се тај правни лек може изјавити (члан 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП).

Према утврђеном чињеничном стању, решењем истражног судије Посебног одељења Окружног суда у Београду Ки 38/06 од 04.08.2006. године тужили је на основу члана 142. став 2. тачка 1. ЗКП одређен притвор ради обезбеђења њеног присуства и несметаног вођења кривичног поступка. Притвор је одређен јер тужили није могао бити уручен позив за саслушање на адреси њеног пријављеног пребивалишта, на којој није живела од 1993. године, али промену свог пребивалишта није пријавила тако да није била доступна суду пред којим је против ње покренут кривични поступак. Разлози за одређивање притвора биле су и друге околности - да је кривично дело које јој је било стављено на терет извршила у оквиру организоване криминалне групе, тежина кривичног дела и висина запређене казне. Истим решењем наређено је издавање потернице. Оптужницом подигнутом 11.10.2006. године тужили је стављено на терет извршење кривичног дела злоупотребе службеног положаја из члана 359. став 3. у вези става 1. Кривичног законика. Тужилја је лишена слободе 06.07.2007. године у Републици Северној Македонији и налазила се у екстрадиционом притвору до 25.12.2007. године, када је изручена органима Републике Србије. У притвору Окружног затвора у Београду боравила је од 23.05.2008. године до доношења решења КП 11/06 којим је притвор укинут због одлуке суда да прихвати понуђено јемство у готовом новцу и стављањем хипотеке на стану у улици ... број .. у ..., у својини тужилине мајке. Кривични поступак против тужилје обустављен је правноснажним решењем КИ ПО - 63/10 од 22.10.2012. године, због одустанка јавног тужиоца од даљег кривичног гоњења. Тужилја је имала пријављено пребивалиште на адреси означеног стана у ..., али на тој адреси није живела већ је дуги низ година боравила на ..., при чему није извршила одјаву пребивалишта и пријаву свог боравишта у иностранству. Имала је сазнање да се против ње води кривични поступак јер је о томе обавестио адвокат, а одржавала је контакте са породицом и пријатељима који су јој сугерисали да не долази у земљу. Знала је да је њен супруг притворен и да је у притвору извршио самоубиство.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 560. став 1. у вези члана 556. став 1. Законика о кривичном поступку, важећег у време одређивања притвора, закључио да тужили припада право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе, чију висину је одредио на основу члана 200. Закона о облигационим односима. По становишту тог суда, у овом случају нема места примени члана 560. став 3. ЗКП јер се легални боравак тужилје у страној држави у дужем временском периоду, у циљу трајног настањења, не може оквалификовати као бекство од органа гоњења нити ценити као њена намера да се крије и да буде недоступна државним органима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у делу којим је усвојен тужбени захтев. По становишту тог суда, право на накнаду штете због неоснованог лишења слободе, предвиђено чланом 584. став 1. ЗКП, је ограничено и не припада лицима која су својим понашањем допринела лишењу слободе. У конкретном случају, тужилја није била доступна суду пред којим је против ње покренут кривични поступак јер на адреси пријављеног пребивалишта није живела, одјаву пребивалишта због

намере да трајно живи у иностранству није извршила, а о покренутом кривичном поступку обавештена је од стране адвоката, родбине и пријатеља.

Изложено правно становиште другостепеног суда прихвата и ревизијски суд, због чега наводе ревидента о погрешној примени материјалног права сматра неоснованим.

Одредбом члана 560. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“ број 70/01 и 68/02 и „Службени гласник Републике Србије“ број 58/04 ... 76/10) било је прописано да право на накнаду штете припада лицу које је било у притвору а није дошло до покретања кривичног поступка, или је поступак обустављен правноснажним решењем, или је правноснажном пресудом ослобођено оптужбе или је оптужба одбијена. Тужила спада у законску категорију лица неосновано лишених слободе и начелно јој припада право на накнаду штете, у смислу наведене одредбе и одредбе члана 14. истог закона.

Међутим, ставом 3. наведеног члана прописано је да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковала лишење слободе. Недозвољено поступање притвореног лица је фактичко питање које се цени у сваком поједином случају, на основу конкретних радњи тог лица које су допринеле лишењу слободе. У овом случају, тужила не одјављује своје пребивалиште у ... због одласка у иностранство, иако има намеру да живи у другој држави и да дужим непрекидним боравком у тој држави стекне услове за стицање њеног држављанства. О покретању и вођењу кривичног поступка (као једне од више окривљених лица у предмету познатом као поступак против „стечајне мафије“) тужила има сазнања (од адвоката који је посећује у иностранству) и родбине и пријатеља (који јој сугеришу да не долази у земљу), па чак и свој долазак у земљу (у разговору са високим функционером полиције) условљава тиме да не буде лишена слободе.

Следствено изложеном, другостепени суд је у овом спору правилно применио члан 560. став 3. ЗКП. Тужила није била доступна кривичном суду јер није живела на пријављеној адреси свог пребивалишта у ..., свој одлазак у иностранство и боравиште није пријавила, а након сазнања да се против ње води кривични поступак није обавестила суд о месту свог боравишта. У таквим околностима, правилан је закључак да је тужила била у бекству и да се скривала, односно да је својим поступцима допринела да јој се одреди притвор и распише потерница на основу које је и лишена слободе, због чега јој не припада право на накнаду тражене штете без обзира на то што је кривични поступак против ње правноснажно обустављен.

Из тих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић